

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3145/2022. (IV. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Molnár Miklós Viktor ügyvéd) útján a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítélete ellen nyújtottak be alkotmányjogi panaszt és kérték annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és 43. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, VI. cikk (3)–(4) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzményeként az indítványozók előadták, hogy egy Budapest, XI. kerület, Fehérvári úti vásárcsarnokban lévő 10 m² alapterületű bérlemény (a továbbiakban: üzlethelyiség) átvétele érdekében tárgyaltak az addig az üzlethelyiséget működtető betéti társasággal (bt.). Az indítványozók tájékoztatták az üzlethelyiség bérbeadóját, hogy az átvételt követően olyan tevékenységet kívánnak folytatni, amelyhez megfelelő engedélyekre van szükség. A korábbi bérlő úgy nyilatkozott, hogy az üzlethelyiség rendelkezik a tevékenységhez szükséges engedéllyel.
- [3] 3. Az eljáró ügyvédnél 2017. augusztus 31. napján a felek aláírták az „előszerződés és együttműködési megállapodás” megnevezésű vegyes kötelmi jogviszonyt létesítő okiratot. A szerződés megkötésekor az indítványozók 800 000 Ft összegű foglalót adtak át, továbbá megfizették az első havi bérleti díjat, 200 000 Ft-ot. Ezt követően az indítványozók az üzlethelyiség átalakítását megkezdték, oda új berendezéseket vásároltak és az általuk előzetesen közölt szándéknak megfelelő szolgáltatást megkezdték. Az előszerződés megkötését követően egy, a budapesti piacok és vásárcsarnokok hatósági ellenőrzésében részt vevő hatósági ellenőr tájékoztatta az indítványozókat, hogy az általuk végzett szolgáltatás folytatására az üzlethelyiség nem alkalmas, és erről szakvéleményt állított ki. Az indítványozók tájékoztatták a korábbi bérlőt a szakvéleményről, majd ezt követően a piacot üzemeltető Fővárosi Önkormányzat Csarnok és Piac Igazgatóságához (a továbbiakban: CSAPI) fordultak a helyzet orvoslása érdekében, aminek során megállapodtak arról is, hogy az indítványozók részére a tulajdonukat képező berendezések visszaszolgáltatásra kerülnek. 2017. október 6-án az indítványozók felmondták a megállapodást, majd 2017. október 10-én kelt levelükben a megfizetett 800 000 Ft összegű foglaló kétszeresének, vagyis 1 600 000 Ft-nak a visszafizetésére hívták fel a korábbi bérlőt, aki azonban ennek nem tett eleget.
- [4] 4. Ezt követően polgári peres eljárásra került sor. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.P.91.778/2017/20. számú ítéletében megállapította, hogy a felek között létrejött előszerződés tartalmilag részben munkaviszony létesítésére, részben bérleti jog albérletbe adására vonatkozó szerződéses elemeket tartalmazott. Ténylegesen azonban munkaviszony létesítésére vonatkozó szándéka a feleknek nem volt, az csupán az alperes és a CSAPI közötti szerződés 6. 2. pontban foglalt jogkövetkezmények elkerülését célozta, mivel a bérleti jog jogosultja a szerződő bt. volt, amelynek belfogója az alperes. Emiatt az alperes nem is rendelkezhetett volna a bérleti jog átruházásáról. Miután a bérleti jog átruházására a felek között nem jöhetett és nem is jött létre megállapodás, ezért az alperes nem követelheti alappal tartozások megfizetését. Erre tekintettel az első fokon eljáró bíróság kötelezte az alperest, hogy 1 600 000 Ft összeget, valamint 296 000 Ft késedelmi kamatot fizessen meg az indítványozók részére.
- [5] 5. A fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék indítvánnyal támadott 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítélete részben megváltoztatta az első fokon eljáró bíróság döntését, és alperest a foglaló összege, vagyis 800 000 Ft, valamint 97 200 Ft késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felek között létrejött előszerződés szerint: abban az esetben, ha a felek által tervezett üzlet-átruházás nem teljesül

olyan okból, amelyért egyik fél sem, vagy mindkét fél felelős, a foglalo visszajár. Ha a szerződés megszűnéséért a vevők (vagyis indítványozók) felelősek, az adott foglalo elveszítik. Amennyiben az eladó felelős, a kapott foglalo kétszeresét köteles visszatéríteni. A bíróság szerint a felek által kialakított szerződéses konstrukció lényege az üzlet rész-átruházás volt, ehhez próbálták a megfelelő jogi eszközöket megteremteni, különös tekintettel arra, hogy az alperes mint magánszemély kötötte a szerződést a felperesekkel (indítványozókkal), aki maga nem volt a kérdéses üzletnek sem tulajdonosa, sem bérlője. Az üzlet tényleges bérlője az a betéti társaság volt, amelynek az alperes túlnyomórészt tulajdonosa, belfogja és ügyvezetője volt. A felperesek pedig, akik a vételárral a szerződés megkötésekor nem rendelkeztek, meg kívánták kezdeni a tevékenységet az üzletben addig is, amíg azt rendezni nem tudják. A bíróság azt is rögzítette, hogy amikor a felek között vita alakult ki, és az alperes kizárta a felpereseket az üzletből, a felperesek a bérbeadó CSAPI-hoz fordultak, amivel összefüggésben a bérleti joggal rendelkező bt. elvesztette az üzlet bérleti jogát. Ennek következtében a tervezett átruházás már nem valósulhatott meg. A bíróság utalt arra is, hogy a felek közötti vita abból fakadt, mert tudomására jutott a felpereseknek, hogy az általuk folytatott tevékenység az adott üzletben nem végezhető jogszerűen erre vonatkozó engedély nélkül. A bíróság szerint a felperesek az elvárhatóan gondos üzleti magatartásnak megfelelően már a szerződéskötés előtt a szakhatóságnál kellett volna tájékozódniuk. Ebből a szempontból nem annak van jelentősége, hogy az alperes nekik milyen tartalmú tájékoztatást adott. A bíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés megíjúsulásáért mindkét fél felelős, ezért döntött úgy, hogy a foglalo a felperesek részére visszajár, de ezt meghaladó igényük nem tekinthető alaposnak.

- [6] 3. Az indítványozók ezt követően fordultak Alkotmánybírósághoz. Az indítványozók szerint a támadott bírósági döntés sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, VI. cikk (3)–(4) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XVIII. cikk (7) bekezdését [helyesen: XXVIII. cikk (7) bekezdését].
- [7] 3.1. Az indítványozók szerint a vállalkozáshoz való szabadságot az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése, valamint a XII. cikk (1) bekezdése deklarálja. Az indítványozók álláspontja szerint az engedélyező hatóságtól nem is kaphattak volna tájékoztatást arról, hogy a bérbeadó rendelkezett-e megfelelő engedéllyel. Ezért a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.638.473/2018/9. számú ítéletével olyan magatartást követelt meg az indítványozóktól, amelyet a hatályos jogszabályok nem tesznek lehetővé. Emiatt a támadott bírósági ítélet sérti a vállalkozáshoz való jogot.
- [8] Az Alaptörvény VI. cikk (3)–(4) bekezdés sérelme (személyes adatok védelme) ugyancsak amiatt sérült, mert a bíróság olyan magatartást követelt meg az indítványozóktól személyes adatok vonatkozásában, amelyet a hatályos jogszabályok nem tesznek lehetővé.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése (tulajdonhoz való jog) azért sérült az indítványozók szerint, mert a bíróság foglalo címén csupán annak az összegnek a felét ítélte meg, ami az indítványozó szerint jogszerű lett volna. Ennek következtében ezzel az összeggel csökkent az indítványozók vagyona, ami a tulajdonhoz való jogot sérti.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés (jogorvoslathoz való jog) sérelmét abban látják az indítványozók, hogy a másodfokon eljáró bíróság döntése következtében, mivel megváltoztatta a pertárgyértéket, az indítványozóknak nem volt lehetősége további rendes jogorvoslatra és rendkívüli jogorvoslatra sem a másodfokú bíróság döntésével szemben. Az indítványozók szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy a 3 millió összeget el nem érő pénzkövetelés érvényesítése iránt indult perekben a pereszes félnek nincs érdemi jogorvoslati joga a másodfokú bíróság döntésével szemben. Az indítványozók utaltak arra, hogy ügyükben az elsőfokú bíróság döntésének jogsértő jellege nem merült fel, ezért azzal szemben nem éltek jogorvoslati joggal: az jogsértést a másodfokú bíróság döntése idézte elő, amely ellen azonban nincs lehetőségük jogorvoslattal élni.
- [11] 3.2. Az indítványozók indítvány-kiegészítést terjesztettek elő, amely alapvetően megismételte az indítványban kifejtett érveket. A vállalkozáshoz való jog kapcsán kifejtették, hogy az azért sérült, mert annak gyakorlását olyan feltételhez kötötte (bérbeadó meglévő engedélyeiről való tájékozódás), amelynek az indítványozók nem tudtak eleget tenni. Ez objektív korlátja a vállalkozáshoz való jog gyakorlásának. Ezzel a bíróság az indítványozók vállalkozáshoz való jogát és a tulajdonhoz való jogát is megsértette.
- [12] A Jogorvoslathoz való jog kapcsán hivatkozott az indítvány-kiegészítés a 3162/2018. (V. 16.) AB végzésre, a 663/D/2000. AB határozatra, a 1173/D/2007. AB határozatra; valamint a 180/2010. (X. 20.) AB határozatra.

- [13] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően.
- [14] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős döntést az indítványozó 2019. május 8-án vette át, alkotmányjogi panaszát 2019. július 5-én, vagyis határidőben terjesztette elő. Jogorvoslati jogai kimerítette, az alapulfekvő ügyben félként járt el, tehát érintettsége fennáll. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezést (Abtv. 27. §), kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint pontosan megjelöli a támadott ítéletet és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az indítvány tehát az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), c)–d) és f) pontjaiban foglalt követelményeknek – az alábbi kivételekkel – eleget tett.
- [15] 4.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény M) cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az indítványozó vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [26]; 3180/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [16] Az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése úgy rendelkezik: „A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Ebből következően az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, így alkotmányjogi panasz erre a rendelkezésre sem alapítható.
- [17] Az indítvány tehát ezen részeiben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében és az 52. § (1b) bekezdés a) pontjában foglalt követelményeknek.
- [18] 5. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az egyes indítványi elemek megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek.
- [19] 5.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat arra, hogy következetes gyakorlata szerint: „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az indítványozó szerinti vélt vagy valós jogszabálysértés nem szolgálhat alapul az Alkotmánybíróság eljárására.
- [20] „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [21] A bíróságok eljárásában eldöntendő jogértelmezési, illetve ténykérdések felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak tehát nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {lásd először: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [22] 5.2. Az Alkotmánybíróság mindenek előtt arra mutat rá, hogy az indítvány összességében a másodfokú bíróság döntésében a feleknek járó, illetve a felek által fizetendő összeget vitatta, és az ezzel kapcsolatos kifogásának az „alkotmányjogiasítására” tett kísérletet, tartalmilag azonban a másodfokú bíróság jogértelmezését és tényértékelését vitatta. Ezért összességében az indítvány valamennyi elemére vonatkozik az Alkotmánybíróság előző alpontban ismertetett gyakorlata.
- [23] Az indítványban felvetett azon probléma, hogy az indítványozóknak megítélt összeg, vagy annak kétszerese lett volna jogszerű, nem áll értékelhető összefüggésben a tulajdonhoz való joggal [Alaptörvény XIII. cikk

- (1) bekezdés], különös tekintettel arra, hogy a foglalo kötelmi és nem tulajdonjogi természetű. Az, hogy egy a felek közötti kötelemmel kapcsolatos jogvitában a foglalo összegére melyik fél és milyen mértékben jogosult: a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés, amelynek eldöntése nem vet fel alkotmányossági problémát.
- [24] A személyes adatok védelméhez való joggal [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy olyan adatok megszerzését várta tőle a bíróság bizonyítékként, amelyek általa történő megismerését a személyes adatok védelme alapján jogszabály kizárja. Az Alkotmánybíróság rámutat: éppen a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülése állapítható meg az indítványozó felvetése alapján, és nem ezen alapjog sérelme. Az indítványozó valójában azt kifogásolja, hogy őt a bíróság jogsértő magatartás tanúsítására hívta fel. Ez nem veti fel a személyes adatok védelméhez való jog sérelmét.
- [25] A vállalkozáshoz való jog [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés] sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a vele szemben támasztott feltétel vállalkozása beindítására – olyan adatok megszerzése révén, amelyek megismerését jogszabály zárja ki az indítványozó szerint – objektív módon zárja el az általa folytatni kívánt vállalkozási forma gyakorlásától. Az a körülmény, hogy a bíróság az indítványozók felelősségi körében (gondos üzleti magatartás) értékelte a szakhatósági engedélyek meglétével és tartalmával kapcsolatos tájékozódást, illetve annak hiányát, nem veti fel a vállalkozáshoz való jog sérelmét. A bíróság ezt abban a körben értékelte, hogy a szerződés megkötésére melyik félnek tudható be, és hogy ez alapján miként értékelhető a foglalo jogi sorsa. Így nincs értékelhető összefüggés a vállalkozáshoz való jog és a szerződés megkötésére kötelezettség elmulasztása között.
- [26] 5.3. A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmével összefüggésben az indítványozók arra hivatkoztak, hogy az alapjogot az sérti, hogy a másodfokú döntéssel szemben nem biztosított az olyan pereszes fél számára a jogorvoslat, aki az elsőfokú – számára kedvező – döntéssel szemben nem élt jogorvoslati jogával, aki a vélt vagy valós jogsértést csak a másodfokú döntés folytán következett be. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozók a fellebbezés során ellenkérelmet terjesztettek elő, amelyben kifejezhetik álláspontjukat az ellenérdekű fél állításaival szemben. A másodfokon eljáró bíróság a fellebbezésre és az indítványozók ellenkérelmére tekintettel bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét. Az a körülmény, hogy a másodfokú eljárásban bármelyik félre kedvezőtlenebb döntés születhet az elsőfokú bíróság döntéséhez képest amiatt, hogy a másodfokú bíróság másként értékeli a bizonyítékokat, mint az elsőfokú bíróság, nem jelenti a jogorvoslathoz való jog sérelmét. A jogorvoslathoz való jog nem azt jelenti, hogy mindaddig, amíg valamelyik fél elégedetlen a döntéssel, joga lenne azt magasabb bírói fórum előtt vitatni.
- [27] „A jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó törvényi szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket és azok igénybevételenek módját {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}, ezen szabályozás azonban nem állhat ellentétben az Alkotmánybíróság által a jogorvoslathoz való jog biztosításával összefüggésben meghatározott, az Alaptörvényből közvetlenül következő elvi tartalommal. Az Alaptörvény a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben minden esetben megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön, és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]}. A jogorvoslati jog ténylegesen akkor érvényesül, ha biztosított a más szervhez vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulás lehetősége, az ezen feltételnek megfelelő jogorvoslati fórum pedig akkor lehet képes a jogsérelem orvoslására, ha a jogorvoslati fórumrendszer igénybevétele nem gátolja jogszabályi előírások, illetőleg a jogorvoslat jogszabályban meghatározott terjedelme sem zárja ki a döntés érdemi felülbírálatának lehetőségét {lásd: 2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37], 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}.
- Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele foglalta magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítani az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.” {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}
- [28] Az indítványozó felvetésére – amely valójában nem a bírósági döntés jogorvoslatra vonatkozó rendelkezését, hanem a jogszabályban meghatározott jogorvoslati rendszert vitatja, mivel nem biztosított több fokozatot a jogorvoslatra – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatából egyértelműen következik, hogy a jogorvoslati jog szempontjából nem eredményezi a jogorvoslathoz való jog sérelmét, ha az elsőfokon meghozott döntéssel

szemben egyfokú jogorvoslatot biztosít a jogalkotó. Az alkotmányjogi panasszal támadott döntés, miután a hatályos jogszabály alapján állapította meg a jogorvoslat hiányát a másodfokú döntéssel szemben, nem veti fel az jogorvoslathoz való jog sérelmét.

- [29] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 55. §-a alapján eljárva az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1249/2019.

